

desvetllen la preocupació de l'antropologia contemporània per objectes d'estudi "emergents" que plantegen a la disciplina nous problemes i reptes epistemològics i metodològics. En aquest sentit, Marc Abélès, del Centre National de la Recherche Scientifique de París, planteja l'anàlisi de la construcció d'Europa i de les seves noves institucions de caràcter pluricultural - que representen un canvi d'escala en relació amb les polítiques estatals-, com un mitjà per alliberar i replantejar les nocions de cultura i d'identitat en les seves relacions amb les pràctiques polítiques dins del discurs antropològic.

Les problemàtiques i les relacions de poder i de convivència que genera el fet multicultural són l'objecte d'estudi de Michael Laguerre, de la Universitat de Berkeley, qui centrà la seva anàlisi en el paper de la constitució nacional nord-americana com a mitjà per a la transformació dels altres ètnics en «minories», enfront dels descendents d'europèus com a «grup majoritari». Les particularitats polítiques i jurídiques estableixen els límits de l'alteritat i la distància social i cultural.

El tema de la construcció de l'«alteritat» i de les «minories» es trasllada en l'aportació de José Antonio Nieto, director del Màster en Sexualitat Humana de la UNED, a Madrid, a un camp diferent de les relacions de poder -i fins i tot de la «política» en el que té de relacions de dominació i subordinació- com és el de la sexualitat. Nieto va remarcar el paper central de la sexualitat en el terreny de les relacions humanes i la paradoxa del silenci antropològic davant d'una temàtica cabdal. Definitivament, les aportacions d'aquest curs ens van demostrar que l'antropologia no és un àmbit científic amb marges delimitats i ben definits. Ben al contrari, ens trobem en un camp en ebullició que replanteja contínuament la seva epistemologia i els seus mètodes, i que és capaç de revisar marcs teòrics i de redefinir els seus objectes d'estudi, i es manté com una disciplina vigent i útil en la interpretació de les societats contemporànies.

II Jornades d'Estudi de la Cultura Fluvial Pirineu-Mediterrània: la consolidació d'una plataforma de col·laboració

(Esterri d'Àneu, 26-28 de setembre de 1997)

Jordi Abella i Pons
Josep Giral i Balagueró
Àngel Portet i Boixareu

Durant els dies 26, 27 i 28 del mes de setembre de 1997 van tenir lloc en el marc de l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, les II Jornades d'Estudi de la Cultura Fluvial Pirineu-Mediterrània. En aquest sentit, i continuant amb la dinàmica ja iniciada per les I Jornades, fetes a Tortosa del 4 al 6 de novembre de 1994, es pretenia recuperar novament aquella plataforma de contacte i d'intercanvi a partir de la qual posar en comú les diverses línies de recerca i de treball que en els dos territoris s'estan portant a terme.

Aquestes jornades, que s'organitzen a partir de la col·laboració i la vinculació de diverses entitats i institucions -d'àmbit pirinenc i mediterrani- com són el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, el Museu de Raïers, l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu, el Museu del Montsià, el Cen-

tre d'Estudis del Pallars, l'Associació d'Amics i Amigues de l'Ebre, el Consell Comarcal del Pallars Sobirà, el Consell Comarcal de l'Alt Urgell, l'Ecomuseu dels Ports, el Museu de la Noguera i l'INEFC de Lleida (Universitat de Lleida), és una bona mostra de la forta voluntat de crear xarxes interdisciplinàries de contacte i d'intercanvi actives i eficaces que permetin retrobar-nos en un mateix espai de discussió i reflexió.

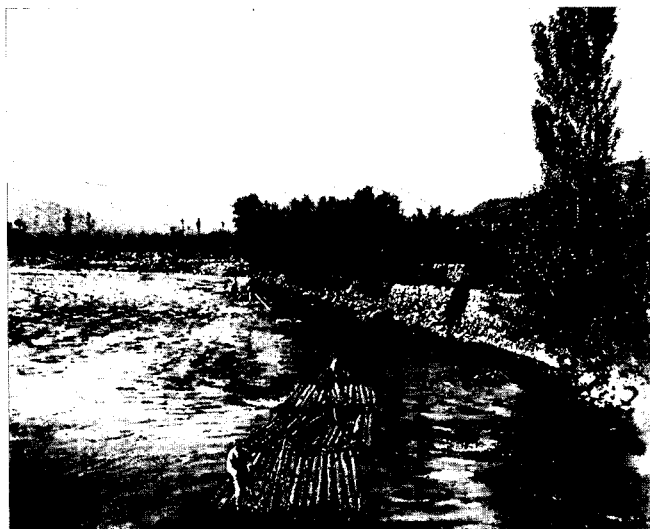
Són diversos els projectes, les idees, les activitats i les recerques que durant aquests dies s'han posat en comú i que ens han permès comprovar l'important dinamisme cultural d'aquests dos territoris tan allunyats geogràficament però tan units culturalment i històricament. A l'igual que les I Jornades Pirineu-Mediterrània, les línies de treball eren organitzades en diversos àmbits cadascun dels quals s'acom-

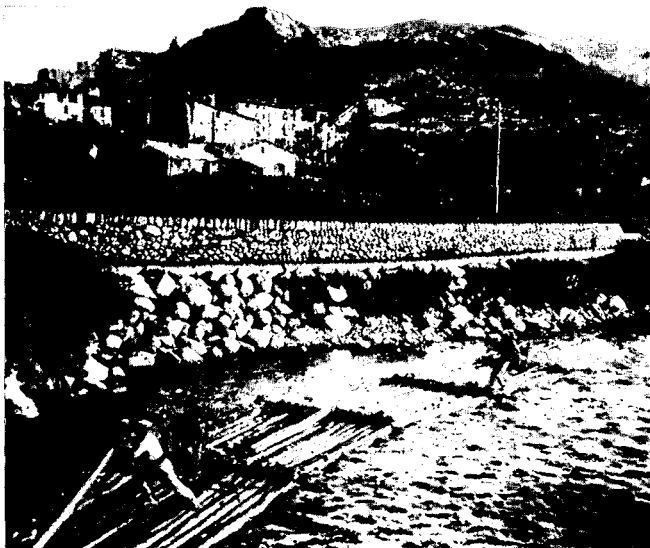
panyava d'una ponència marc, on s'adscrivien les diverses comunicacions presentades. Història, antropologia, patrimoni natural, museus i patrimoni cultural són, bàsicament, els diversos camps de treball a partir dels quals s'estructuraven les Jornades.

Dels quatre àmbits temàtics que es van treballar en les Jornades, possiblement va ser el de museus i patrimoni cultural el més multitudinari i amb més aportacions. Projectes d'exposicions com la que neix de la col·laboració del Museu del Montsià i el Museu d'Història de Catalunya, redefinicions museològiques com la del Museu dels Raïers de la Noguera Pallaresa, rutes patrimonials com la de l'Islam a Catalunya o la ruta dels oficis de l'Alt Urgell, nous projectes com el de l'Ecomuseu dels Ports o el del Museu de la memòria de Vandellòs i importants primícies com la presentació del Comissariat de Gestió del Patrimoni Cultural de Tortosa, són algunes de les comunicacions que van ser presentades, debatudes i comentades durant el transcurs de les Jornades.

L'àmbit d'antropologia, reforçat en gran mesura per algunes comunicacions fruit de les recerques de l'Inventari del Patrimoni Etnològic, com la de l'aprofitament de l'aigua en el Priorat o la pesca fluvial a Tivenys, va implicar un interessant fòrum per conèixer la realitat de les investigacions etnològiques i etnogràfiques en el territori pirinenc-mediterrani. Els jocs tradicionals al Pallars, estudis sobre bruixeria pirinenca, les recerques sobre transport fluvial o els treballs sobre transhumància i cabaneres, són algunes de les aportacions realitzades a les Jornades en aquesta àrea específica.

Si bé l'àmbit de patrimoni natural va ser el menys multitudinari des del punt de vista de comunicacions, el seu interès va venir donat per la taula rodona sobre gestió i desenvolupament del patrimoni natural on participaren representants de diferents col·lectius relacionats amb l'educació ambiental, la gestió de l'entorn i la proposta de nous models de futur, entre els quals cal destacar l'assistència del director general del Patrimoni Na-

tural de la Generalitat de Catalunya.

Finalment, l'àmbit d'història va implicar noves aportacions i interpretacions a la historiografia pallaresa amb una interessant revisió crítica sobre els darrers estudis d'història contemporània al Pallars. Tanmateix, vam poder resseguir algunes de les línies de recerca històrica iniciades pel Museu del Montsià, l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu o el Centre d'Estudis del Pallars, al mateix temps que es presentaven comunicacions de diversos investigadors relacionats amb la història de la medicina, camins i comunicacions medievals, estudis d'administració pública, el comerç i temes demogràfics.

A més a més del gran interès específic de les diverses comunicacions i ponències que es van aplegar durant els dies de les Jornades, hi ha un aspecte de vital importància que justifica amb escreix la continuïtat d'aquesta plataforma. El contacte intern entre investigadors, institucions i associacions enriqueix enormement la trobada i, el que és més important, ens permet un replantejament, una planificació i un debat constant de les nostres línies de treball i projectes amb altres persones i entitats, amb una important projecció territorial.

Probablement, l'aspecte més crític que s'ha recollit de les Jornades és l'aparent desordre temàtic dels treballs presentats. En aquest

sentit, i a l'igual que va passar en les primeres Jornades, en ser l'àmbit de treball tan ampli i genèric es corria el perill de caure en certa desconexió temàtica entre les comunicacions. Això, però, quedava compensat amb la diversitat de públic que va assistir a les Jornades i que, en molts casos, participava en un o altre àmbit, segons els seus propis interessos.

La continuïtat de les Jornades: una nova etapa de futur

Sortosament, la continuïtat de les Jornades queda assegurada per a l'any 1999 a partir del reileu organitzatiu que durant el transcurs de les Jornades va assumir el Museu de la Noguera. En aquest sentit, el passat 20 de novembre es va convocar a Balaguer a una renovada comissió tècnica per debatre i fer públiques d'una banda, les primeres conclusions de les II Jornades, i al mateix temps definir l'organització de les futures Jornades amb nous plantejaments i certes reestructuracions i modificacions fruit de l'experiència de les dues edicions passades.

Inicialment, la comissió tècnica està formada per representants de les institucions que van iniciar el projecte com són el Museu de Raïers, Museu del Montsià, Ecomuseu de les Valls d'Àneu, Amics i Amigues de l'Ebre, Arxiu Històric Comarcal de Tortosa, Centre d'Es-

tudis de la Ribera de l'Ebre i Parc Natural de l'Ebre, a les quals s'han afegit persones vinculades amb els consells comarcals de l'Alt Urgell i del Pallars Sobirà, el Museu de la Noguera, els Serveis Territorials de Cultura de Tortosa, l'Ajuntament de Lleida, el CPCPTC, l'Institut Català de la Mediterrània i l'Ecomuseu dels Ports.

Les conclusions sobre les II Jornades poden resumir-se en dos aspectes. El primer i més important, és que les jornades són la millor plataforma on els professionals dedicats a la gestió del patrimoni de l'eix poden exposar els seus projectes, i d'aquesta manera es converteix en el marc de debat i discussió sobre territori i patrimoni. Per tant s'han de consolidar quant a periodicitat (dos anys) i han de marcar amb temps, les línies de recerca i reflexió de les jornades. El segon aspecte és que les jornades han de canviar el model fins ara utilitzat quant a la divisió en 4 àmbits específics. Es proposa que es mantingui la secció sobre gestió del patrimoni, i que cada reunió dediqui una secció monogràfica a una temàtica que sigui d'especial interès per a la institució organitzadora així com per a tot l'eix territorial. El que queda molt clar és el marc territorial: l'eix dels rius que vertebrèn la Catalunya Occidental, Segre-Noguera i Ebre, incloent el que anomenem la Franja de Ponent per raons òbvies.

La voluntat de la comissió és convertir les Jornades en veritables plataformes de contacte entre les comarques que uneixen el Pirineu i la Mediterrània, un extens territori que veu en el riu un element comú i compartit. Pretenen convertir-se en un espai comú on es presentin els resultats d'una recerca programada, integradora i lligada directament amb el territori i la població que hi viu per tal de ser útil al desenvolupament social i econòmic. Així doncs, les III Jornades Pirineu-Mediterrània que es faran a Balaguer entre el setembre i l'octubre de 1999 volen ser unes jornades amb nous plantejaments i reestructuracions fruit de l'experiència de les dues edicions passades.

Les jornades es dividiran en

una àrea de reflexió dedicada a la gestió del patrimoni, i una de recerca dedicada a l'Islam. No hem d'oblidar que el Museu de la Noguera és un museu dedicat, fonamentalment, a la difusió del patrimoni islàmic i que, per tant, és el tema específic de les Jornades, pensant que es una temàtica d'interès per a tot l'eix i fent-ho extensible a totes les àrees del coneixement (història, antropologia, filologia, etnografia, ciències naturals, etc.).

Tanmateix, les jornades tindran en compte dos aspectes més. La creació d'un nou espai dedicat a les novetats, pensat perquè persones o institucions puguin intercanviar i presentar les seves experiències, iniciatives i projectes i d'altra banda, s'intentarà aconseguir arribar a la població civil programant un seguit d'activitats paral·leles encaminades a vincular la població del territori més immediat al desenvolupament d'aquestes activitats.

Esperem que les properes Jornades que es faran a Balaguer, una població d'important tradició fluvial i a mig camí entre el Pirineu i la Mediterrània, representin un nou pas endavant perquè les Jornades Pirineu-Mediterrània es consolidin definitivament com la plataforma on es puguin discutir els projectes globals que ajudin a vertebrar l'amplic territori de la Catalunya Occidental.